

The Effectiveness of Pygmalion-Effect-Based Training on Cognitive Confusion and Extra-Role Behaviors of First-Grade Primary School Teachers in Meybod City

- Mahmoud Zāre' Jamālābād (PhD), Assistant Professor, Department of Psychology and Counseling, Farhangian University, Tehran, Iran, (Corresponding Author).
Email: M.zare@cfu.ac.ir, ORCID: 0000-0002-8051-7426
- Masoud Zāre'i Mahmoudābādi, Teacher at Meybod Schools, Yazd, Iran
- Ali Zāre' Zardeini (PhD), Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran.
Email: azare@cfu.ac.ir Tel: 09132504700 ORCID: 0000-0002-0706-5144

Abstract

This study examined the effectiveness of training based on the Pygmalion effect on cognitive confusion and extra-role behaviors among first-grade primary school teachers in Meybod City. A quantitative, quasi-experimental pretest-posttest design with a control group was employed. The statistical population comprised all first-grade primary school teachers in Meybod, from whom 30 participants were selected using convenience sampling and randomly assigned to either an experimental group ($n = 15$) or a control group ($n = 15$). Participants completed Organ's (1988) Extra-Role Behaviors Questionnaire and Mason's (1995) Cognitive Confusion Questionnaire. The experimental group received eight 60-minute sessions of the Pygmalion effect training program (based on Jacobson & Rosenthal, 1986), while the control group received no intervention. After the intervention, both groups completed the same questionnaires again. Data were analyzed using analysis of covariance (ANCOVA) with SPSS26 at a significance level of 0.05. The results showed that the training based on the Pygmalion effect had a significant effect on cognitive confusion and extra-role behaviors in the teachers of the first grade of primary school in Meybod City ($P < 0.001$). Based on the findings, it can be concluded that by teaching the Pygmalion effect to teachers, it is possible to reduce their inefficient behaviors and cognitive confusion, and also make them more efficient in the workplace and classroom so that they show more extra-role behaviors. The results showed that Pygmalioneffectbased training had a significant positive effect on reducing cognitive confusion and increasing extra-role behaviors in the experimental group compared to the control group ($p < 0.001$). It can be concluded that equipping teachers with knowledge of the Pygmalion effect can decrease their inefficient cognitive patterns and enhance their engagement in extra-role behaviors, thereby improving their effectiveness in both classroom and school environments.

Keywords

Pygmalion Effect, Cognitive Confusion, Extra-role Behaviors, Primary School Education Teachers

اثر بخشی آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون بر آشفتگی شناختی و رفتارهای فرانقشی در معلمان دوره اول ابتدایی

■ محمود زارع جمال آبادی* ■ مسعود زارعی محمودآبادی** ■ علی زارع زردبینی*

چکیده:

این مطالعه با هدف اثربخشی آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون بر آشفتگی شناختی و رفتارهای فرانقشی در معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد انجام شده است. رویکرد این مطالعه کمی و به روش نیمه آزمایشی و با به کارگیری طرح پیش آزمون - پس آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری پژوهش متشکل از کلیه معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد و با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس بود. ۳۰ نفر به منزله نمونه انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه ۱۵ نفری (آزمایش و کنترل) جایگزین شدند. شرکت کنندگان به پرسش نامه های استاندارد رفتارهای فرانقشی ارگان و آشفتگی شناختی ماسون پاسخ دادند. پس از انتخاب گروه ها، برنامه آموزشی روزنتال و جاکوبسن در هشت جلسه یک ساعته به گروه آزمایش آموزش داده شد؛ در حالی که اعضای گروه گواه هیچ گونه مداخله ای را در طول مدت آزمایش دریافت نکردند. در پایان نیز، پرسش نامه های فوق روی هر دو گروه اجرا شد و داده های پژوهش با استفاده از نرم افزار اسپاس پی اس نسخه ۲۶ و آزمون تحلیل کوواریانس، در سطح معناداری ۰/۹۵ تحلیل شدند. نتایج نشان داد که آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون هم بر آشفتگی شناختی و هم بر رفتارهای فرانقشی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد تأثیر معناداری داشته است ($P < 0/001$). بر اساس یافته های به دست آمده، نتیجه گیری می شود که با آموزش اثر پیگمالیون به معلمان، از رفتارهای ناکارآمد و آشفتگی شناختی آن ها کاسته شده و همچنین آن ها را در محیط کار و کلاس درس کارآمدتر کرده تا رفتارهای فرانقشی بیشتری از خود بروز دهند.

اثر پیگمالیون، آشفتگی شناختی، رفتارهای فرانقشی، معلمان

کلید واژه ها:

□ تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۲/۱ □ تاریخ شروع بررسی: ۱۴۰۲/۲/۱۳ □ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۰/۲

* (نویسنده مسئول) استادیار گروه روان شناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵ تهران، ایران. E-mail: Mzare@cfu.ac.ir

** آموزگار مدرسه های میبد، یزد، ایران. E-mail: azare@cfu.ac.ir

*** استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵ تهران، ایران. E-mail: azare@cfu.ac.ir

مقدمه

پیامدهای نگرش معلمان و اثر پیگمالیون^۱ بر رفتار فراگیران، مدت‌های مدیدی است که مطرح‌نظر صاحب‌نظران و به‌ویژه روان‌شناسان تربیتی بوده است. اثر پیگمالیون نشان می‌دهد که نوع نگاه و انتظارات معلمان، هم تأثیرات مثبت و هم تأثیرات منفی بر رفتارهای فراگیران و از جمله پیشرفت تحصیلی آن‌ها دارد (مو^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). اثر پیگمالیون اصطلاحی روان‌شناختی است که به روزنتال^۳، روان‌شناس امریکایی، نسبت داده شده است. اثر پیگمالیون پدیده روان‌شناختی قدرتمندی است که تأثیر انتظارات را در عملکرد انسان بررسی و به تأثیر انتظاراتی بین‌فردی اشاره می‌کند (ونگ^۴ و همکاران، ۲۰۲۲). به عبارت دیگر، وقتی انتظار عملکرد خاصی از دیگران وجود دارد، ممکن است به‌گونه‌ای رفتار شود که احتمال وقوع عملکرد مدنظر را افزایش دهد (سلامت، ۱۴۰۱). این مفهوم توجه‌های بسیاری را به خود جلب کرده و به‌طور گسترده در زمینه‌های مختلف، از جمله آموزش، بررسی شده است. اثر پیگمالیون موردی از پیش‌گویی خودشکوفایی است که به‌موجب آن، انتظارات رهبران در عملکرد پیروان تأثیر گذاشته و انتظارات ذی‌نفعان فعلی، جانشینان و سهام‌داران کلیدی را دربر می‌گیرد که از رهبر جدید در هنگام مواجهه با چالش‌های مربوط به جانشینی حمایت می‌کند (مارتینز - سانچیس^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). از دیدگاه روان‌شناسی تربیتی، اثر پیگمالیون در یادگیری و پیشرفت فراگیران مؤثر است. نتایج پژوهش کی^۶ و همکاران نشان داد، اثر پیگمالیون حتی در آموزش پیانو نیز مؤثر بوده و سطح تشویق معلم با اشتیاق هنرجویان در دوره پیانو هم‌بستگی داشته و همچنین میان خودکارآمدی و اشتیاق هنرجویان به یادگیری پیانو، هم‌بستگی معناداری وجود داشته است (کی و همکاران، ۲۰۲۱). آموزش مثبت بزرگسالان با محتوای اثر پیگمالیون در خودپنداره، عزت‌نفس، مهارت‌های فردی و اجتماعی مؤثر بوده و آن را بهبود بخشیده است (کوبوس - سانچیز^۷ و همکاران، ۲۰۲۲). اثر پیگمالیون کارکنان را به‌طور فزاینده‌ای تشویق می‌کند تا «علاقه خود» را در محل کار دنبال و اشتیاق به عملکرد بهتری را برانگیزند. همچنین، مطابق با اثر پیگمالیون، کارکنان پرشورتر بازخورد مثبت بیشتری برای موفقیت خود دریافت می‌کنند، فرصت‌های آموزشی و ارتقای بیشتری به آن‌ها ارائه می‌شود و سندهای مطلوب‌تری را برای نتایج عملکرد متفاوت تدارک می‌بینند (ونگ و همکاران، ۲۰۲۲).

علاوه بر اهمیت و تأثیر پیگمالیون در عملکرد افراد، یکی دیگر از متغیرهایی که در سالیان اخیر وارد حوزه پژوهش‌های سازمانی شده و در بهبود وضعیت معلمان بسیار مؤثر بوده، رفتارهای فرانقشی^۸ است. در واقع رفتارهای فرانقشی رفتارهای اختیاری هستند که نیاز به ابتکار دارند، به‌طور رسمی پاداش نمی‌گیرند و مسئولیتی بر عهده فرد نیست. رایج‌ترین شکل رفتارهای فرانقشی کمک کردن است و زمانی اتفاق می‌افتد که کارمندان، بی‌آنکه انتظار پاداشی از آن‌ها داشته باشند، داوطلبانه به همکاران خود کمک می‌کنند (حسو^۹ و همکاران، ۲۰۱۵). رفتارهای فرانقشی نخستین بار در اندیشه‌های چستر بارنارد^{۱۰} مطرح شد و گسترش یافت (نارنجی ثانی و همکاران، ۱۳۹۶). بر اساس تعریف، این مفهوم رفتارهایی

را شامل می‌شود که در آن، برخی از کارکنان در ایجاد تغییرات موفقیت‌آمیز سازمانی و برای بقا و رشد سازمان، تلاش می‌کنند (چنگ^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۳).

در تعریف رفتارهای فراتقشی، بر سه بُعد تأکید شده است: (۱) این رفتارها باید داوطلبانه باشد؛ (۲) ماهیت چندبعدی داشته باشد؛ یعنی مشتمل بر سه سطح فردی (برای مثال رفتارهای اهدایی)، تیمی (مانند رفتارهای مشارکتی و گروهی) و سازمانی (کارهای بدون مزد و رفتارهای داوطلبانه حافظ منافع سازمان) باشد؛ (۳) بر رفتارهایی متمرکز باشد که از منظر سازمانی به نفع سازمان است (سپینز و ارتان^{۱۲}، ۲۰۲۲). رفتارهای فراتقشی، به‌ویژه در مورد معلمان دوره اول ابتدایی که وظیفه آموزش و پرورش نوآموزان را بر عهده دارند، اهمیت بیشتری دارد. معلمان دوره اول ابتدایی در مدارس، با موقعیت‌های بسیاری مواجه می‌شوند که نیاز دارند به لحاظ علمی و تجربی تحت حمایت اطلاعاتی همکاران خود قرار گیرند و این مسئله همیشه به میزان بسیاری در مدارس وجود داشته است. نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد عواملی مانند نگرش‌ها و باورهای شناختی، رضایت شغلی، خودکارآمدی، جنسیت، ویژگی‌های شخصیتی و فرهنگ سازمانی بر رفتارهای فراتقشی اثرگذار است (صیامی و همکاران، ۱۳۹۹؛ رحیمی و همکاران، ۲۰۲۰).

متغیر دیگری که هم با عملکرد شغلی معلمان رابطه دارد و هم با رفتارهای فراتقشی، آشنختگی شناختی^{۱۳} است. آشنختگی شناختی حالت‌هایی را شامل می‌شود که فرد به دلایل مختلف، افکاری درهم‌تنیده دارد و در کنترل افکار ناکارآمد خود ناتوان است (ماسون^{۱۴} و همکاران، ۱۹۹۵). آشنختگی شناختی موضوع مهمی است که در روان‌پزشکی نیز بررسی و به‌صورت ذهنی و عینی ارزیابی می‌شود (سومیوشی^{۱۵} و همکاران، ۲۰۱۹). آشنختگی شناختی، که بر اساس اختلالات شناختی ارزیابی می‌شود، با وظایف ذهنی روزمره، که اغلب بر عملکرد اجتماعی تأثیر گذارند، مرتبط است (تویوشیما^{۱۶} و همکاران، ۲۰۱۹). اختلالات روانی نیز منشأ آشنختگی شناختی است؛ برای مثال اختلال افسردگی اساسی آشنختگی شناختی را تشدید می‌کند (کلارک^{۱۷} و همکاران، ۲۰۱۶). تویوشیما و همکاران (۲۰۲۰) گزارش کرده‌اند که علائم افسردگی بر آشنختگی شناختی در کارگران بزرگسال مؤثر است. تحقیقات معدودی آشنختگی شناختی معلمان را، به‌ویژه زمانی که انتظاراتشان با توانایی‌های واقعی دانش‌آموزان هم‌خوانی ندارد، بررسی کرده‌اند؛ اما تأثیر متعاقب آن در رفتارهای فراتقشی معلمان، مانند تمایل آن‌ها به فراتر رفتن از مسئولیت‌های تعیین‌شده و فراتر از وظایف آموزشی معمول، تا حد زیادی ناشناخته مانده است.

با درک بهتر این پویایی‌ها، مؤسسات آموزشی می‌توانند راهبردهایی را برای حمایت از معلمان در تقویت مؤثر انتظارات مثبت و افزایش نتایج آن در دانش‌آموزان ایجاد کنند (ترکمانی‌تمبکی و همکاران، ۱۴۰۱). مرور یافته‌ها نشان می‌دهد آشنختگی شناختی از یک‌سو با عوامل جسمی و روانی ارتباط داشته و از سوی دیگر، عاملی مهم برای کاهش بهره‌وری در سازمان به شمار می‌رود. از آنجاکه مشاغلی مانند معلمی، به‌ویژه معلمان دوره اول ابتدایی، به میزان زیادی با فعالیت‌های شناختی سروکار دارند، آشنختگی

شناختی ممکن است پیامدهای منفی بر عملکرد شغلی معلمان داشته باشد (جانستون^{۱۸} و همکاران، ۲۰۱۹). با وجود این، بررسی مطالعات منتشر شده نشان داد، نقش آشفتگی شناختی درباره معلمان ابتدایی و عملکرد آن‌ها هنوز به درستی روشن نشده است.

رابطه آشفتگی شناختی و عملکرد فردی و شغلی کارکنان سازمان‌ها منفی بوده و آشفتگی شناختی یکی از علل ناتوانی عملکردی در معلمان ابتدایی است (تویوشیما و همکاران، ۲۰۲۰). بر اساس آنچه گفته شد، آشفتگی شناختی و رفتارهای فرانقشی در معلمان اهمیت بسزایی دارد و ضرورت دارد در این متغیرها مداخله شده و شرایط بهبود آن فراهم شود. بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که مداخلات شناختی رفتاری یکی از مؤثرترین عوامل در بهبود فرایندهای شناختی و رفتاری است؛ از این رو به نظر می‌رسد با انجام مداخلاتی که نتیجه آن بهبود فرایندهای شناختی و رفتاری معلمان (بهبود نگرش معلم یا اثر پیگمالیون) است، آشفتگی شناختی و رفتارهای فرانقشی آن‌ها بهبود یابد. با افزایش افکار ناکارآمد در معلمان، آشفتگی شناختی تشدید شده و رفتارهای فرانقشی کاهش می‌یابد؛ این مسئله نشان می‌دهد که معلمان نیاز دارند به صورت اصولی‌تری با این مسئله و تأثیر آن در عملکرد شغلی‌شان آشنا شوند.

نتایج پژوهش‌های مختلف رابطه بین اثر پیگمالیون، رفتارهای فرانقشی و آشفتگی روان شناختی را نشان داده‌اند. آموزش شناختی ارتقای امید بر آشفتگی روان شناختی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور، به کاهش نمره کلی آشفتگی روان شناختی و هر سه مؤلفه آن (افسردگی، استرس و اضطراب) در گروه آزمایش منجر شد (محبوبی، ۱۳۹۸). روش درمانی پیگمالیون بر خودپنداره و رضایت از مدرسه برای دانش‌آموزان، اثربخش بود و ادراک معلم یکی از عوامل اثرگذار بر خودپنداره دانش‌آموزان دارای اختلال املا بود و در بهبود ناکارآمدی‌های تحصیلی آنان تأثیر داشت (کریمی جوزستانی و همکاران، ۱۳۹۶). خودکارآمدی علاوه بر واسطه‌گری در رابطه بین انتظارات رهبر و رفتار سبز کارکنان (فرایند پیگمالیون)، رابطه بین انتظارات همکار و رفتار سبز کارکنان را نیز واسطه‌گری می‌کند. همچنین تأثیر انتظارات همکاران و رفتار سبز کارکنان از طریق خودکارآمدی هنگامی قوی‌تر است که خود رهبران سطح پیشرفته‌تری از رفتار سبز را نشان دهند (مو و همکاران، ۲۰۲۲).

نتایج تحلیل گذشته‌نگر زانگ^{۱۹} و همکاران (۲۰۲۲)، که در خصوص تأثیر مداخلات روان شناختی پرستاری مبتنی بر اثر پیگمالیون بر احساسات منفی بیماران مشکوک به کوید بود، نشان داد اکثر بیماران مشکوک به کوید ۱۹- ایزوله، که عواطف منفی با بروز افسردگی (۵۱/۶۹٪)، اضطراب (۱۴/۶۱٪)، تحریک معکوس (۲۲/۴۷٪) و تحریک برون‌گرا (۲۵/۸۴٪) داشتند و نمره‌های تحریک برون‌گرایانه بیماران زن به طور چشمگیری بیشتر از هم‌تایان مرد بود ($P < 0/05$)، در هنگام ترخیص، در مقایسه با گروه کنترل، نمره‌های افسردگی، اضطراب، درون‌گرایی و برون‌گرایی بیماران در گروه آزمایش پس از مداخله پرستاری بر اساس اثر پیگمالیون به طور معناداری کمتر بود و پرستاری روان شناختی مبتنی بر اثر پیگمالیون برای کاهش احساسات منفی آن‌ها مفید بود. آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون، یکی

از شیوه‌هایی است که به نظر می‌رسد با اصلاح افکار و رفتارهای معلمان، عملکرد آن‌ها را در آشنفگی شناختی و رفتارهای فرانقشی بهبود بخشد (کریمی جوزستانی و همکاران، ۱۳۹۶).

اگرچه نتایج تحقیقات متعدد، تأثیر مثبت پیگمالیون را تأیید کرده و گویای اثربخش بودن آن، به‌ویژه در حوزه مدیریت بوده است (کریمی جوزستانی و همکاران، ۱۳۹۶)، تاکنون در ایران پژوهشی انجام نشده که مستقیماً گویای اثربخش بودن این روش در حوزه مسائل عملکردی و روان‌شناختی معلمان باشد؛ بنابراین به نظر می‌رسد آموزش این شیوه در بهبود عملکردهای شناختی و رفتاری معلمان نتیجه مثبتی داشته باشد. با توجه به اهمیت و ضرورت توجه به آشنفگی شناختی و رفتارهای فرانقشی معلمان دوره اول ابتدایی و اهمیت بررسی مداخله مبتنی بر اثر پیگمالیون، مطالعه حاضر با هدف اثربخشی آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون بر آشنفگی شناختی و رفتارهای فرانقشی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد انجام شده است.

■ روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع پژوهش‌های شبه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون و گروه کنترل بوده است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد (حدود ۲۸۰ نفر) تشکیل دادند. حجم نمونه بر اساس حداقل حجم پژوهش‌های آزمایشی برای هر گروه، پانزده نفر تعیین شد. همچنین در این پژوهش، برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شد. بدین منظور از میان مدارس ابتدایی دوره اول میبد، ۱۰ مدرسه و ۵۰ معلم انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌های رفتارهای فرانقشی و آشنفگی شناختی اجرا شد. از میان افراد دارای معیارهای ورود به پژوهش، ۳۰ نفر انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه ۱۵ نفره آزمایش و گواه قرار داده شدند. معیارهای ورود شامل معلم بودن، ویژگی‌های نسبتاً یکسان در متغیرهای رفتارهای فرانقشی و آشنفگی شناختی، رضایت و تمایل شرکت در پژوهش، مصرف نکردن دارو یا ماده‌ای که در نتایج مؤثر باشد و شرکت نکردن در پژوهش‌های هم‌زمان بود و معیار خروج نیز بی‌دقتی در پاسخ‌گویی در نظر گرفته شد. معیارهای اخلاقی این بود که به آزمودنی‌ها این اطمینان داده شد اطلاعاتشان محرمانه می‌ماند. یکی از ابزارهای استفاده‌شده، «پرسش‌نامه رفتارهای فرانقشی»^{۲۰} بود.

این پرسش‌نامه بر اساس مدل رفتارهای فرانقشی آرگان^{۲۱} (۱۹۸۸) تنظیم شده است. پرسش‌نامه مذکور دربرگیرنده ۲۳ گویه است و به گونه تفکیکی و با استفاده از مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت، رفتارهای فرانقشی پنج بعد وجدان و وظیفه‌شناسی، نوع‌دوستی، فضیلت مدنی، جوانمردی و نزاکت سازمانی را سنجش می‌کند. برای بررسی روایی این پرسش‌نامه، از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد که شاخص‌های برازش $RMSEA = 0/05$ ، $CFI = 0/980$ ، $AGFI = 0/93$ ، $GFI = 0/96$ بیانگر برازش مناسب این ابزار بود. این پرسش‌نامه در مطالعات متعددی در ایران به کار گرفته و اعتباریابی

شده است؛ از جمله پژوهش قلی‌پور و همکاران (۱۳۸۸) که پایایی پرسش‌نامه را ۰/۸۶ گزارش کردند. پرسش‌نامه دیگر، «آشفستگی شناختی»^{۲۲} بود.

پرسش‌نامه آشفستگی شناختی شامل چهارده گویه با هدف بررسی و ارزیابی میزان آشفستگی شناختی در افراد معرفی شده تنظیم شده است. این پرسش‌نامه بخشی از پرسش‌نامه «تجارب و عواطف» آکسفورد - ل‌یورپول^{۲۳} است که ماسون و همکارانش (۱۹۹۵) به منظور سنجش صفات اسکیزوتایپی در نمونه‌های بالینی و غیربالینی تهیه کرده‌اند. به منظور نمره‌گذاری پرسش‌نامه، به هر گزینه بلی ۱ امتیاز و به هر گزینه خیر ۰ امتیاز اختصاص یافت. برای به دست آوردن امتیاز کلی پرسش‌نامه، امتیاز همه سؤالات پرسش‌نامه با هم جمع شده و این عدد دامنه‌ای از ۰ تا ۱۴ را دربر می‌گرفت. بدیهی است هرچه این امتیاز بالاتر باشد، بیانگر میزان آشفستگی شناختی بیشتر فرد بوده و برعکس. گفتنی است آشفستگی شناختی یکی از علائم غیربالینی ابتلا به اسکیزوتایپی^{۲۴} است. در پژوهش یعقوبی و همکاران (۱۳۹۹)، به منظور بررسی روایی هم‌زمان، از اجرای هم‌زمان مقیاس شخصیتی اسکیزوتایپی (است‌ای)^{۲۵} استفاده شد و نتایج تحلیل نشان داد که هم‌بستگی بین این دو پرسش‌نامه ۰/۸۲ است. برای تعیین پایایی بازآزمایی، تعداد ۴۳ نفر به صورت نمونه‌گیری داوطلب انتخاب و سپس در فاصله چهار هفته دوباره آزمایش شدند. ضریب پایایی آشفستگی شناختی ۰/۷۵ به دست آمد. برای اعمال و مداخله متغیر مستقل (اثر پیگماليون) نیز از بسته آموزشی روزنتال و جاکوبسن^{۲۶} (۱۹۶۸) استفاده شده که در مطالعه کریمی جوزستانی و همکاران (۱۳۹۶) اعتباریابی شده و در هشت جلسه یک‌ساعته به گروه آزمایش آموزش داده شد. خلاصه این برنامه در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. خلاصه برنامه بازی‌های شناختی - حرکتی

جلسه	محتوای مداخله
اول	● معارفه، برقراری ارتباط، تعیین تعداد و ساعت‌های جلسه‌ها، دریافت رضایت از شرکت‌کنندگان، اجرای پیش‌آزمون، آشنا کردن شرکت‌کنندگان با مفهوم اثر پیگماليون و اهمیت آن در زمینه آموزشی، تکلیف خانگی
دوم	● بررسی تکلیف خانگی، صحبت درباره نقش سوگیری‌ها در شکل‌گیری انتظارات و ادراک‌های دانش‌آموزان و آموزش راهبردهایی برای شناخت سوگیری‌ها، تکلیف خانگی
سوم	● بررسی تکلیف خانگی، صحبت در مورد اهمیت ایجاد محیط کلاس درس مثبت و حمایتی و آموزش راهبردهایی برای تقویت روابط مثبت دانش‌آموز و معلم، تکلیف خانگی
چهارم	● بررسی تکلیف خانگی، بحث و گفت‌وگو درباره تأثیر انتظارات بالا در عملکرد دانش‌آموزان و راهبردهایی برای ایجاد انتظارات بالا برای همه دانش‌آموزان، تکلیف خانگی
پنجم	● بررسی تکلیف خانگی، بحث در مورد اهمیت ارائه بازخورد سازنده به دانش‌آموزان و آموزش تکنیک برای رشد و بهبود تمرکز، تکلیف خانگی

جدول ۱. (ادامه)

جلسه	محتوای مداخله
ششم	• بررسی تکلیف خانگی، صحبت در مورد مفهوم خودکارآمدی و تأثیر آن در پیشرفت دانش‌آموزان و آموزش راهبردهای ایجاد خودکارآمدی در دانش‌آموزان، تکلیف خانگی
هفتم	• بررسی تکلیف خانگی، گفت‌وگو و بحث درباره ترویج مشارکت دانش‌آموزان در مورد اهمیت مشارکت دانش‌آموز در فرایند یادگیری و آموزش راهبردهای ترویج مشارکت فعال دانش‌آموزان، تکلیف خانگی
هشتم	• بررسی تکلیف خانگی، گفت‌وگو در مورد اهمیت حفظ انتظارات مثبت در طول سال تحصیلی و آموزش راهبردهایی برای مدیریت موانع و ارتقای تاب‌آوری دانش‌آموزان، اجرای پس‌آزمون

در پایان نیز پرسش‌نامه‌های فوق روی هر دو گروه اجرا شد و داده‌های پژوهش با استفاده از نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌اس^{۲۷} نسخه ۲۶ و در دو سطح توصیفی و استنباطی تحلیل شدند. در سطح توصیفی، از شاخص‌های مرکزی و پراکندگی و در سطح استنباطی، از آزمون آماری تحلیل کوواریانس چندمتغیری^{۲۸} (در سطح معناداری ۰/۰۵) استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

در بخش تحلیل توصیفی، ابتدا فراوانی شاخص‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش بررسی شد. پانزده نفر (۵۰٪) در گروه آزمایش و پانزده نفر (۵۰٪) نیز در گروه گواه شرکت کردند. از مجموع پانزده آزمودنی گروه آزمایش، نه نفر (۶۰/۰٪) زن و شش نفر (۴۰/۰٪) مرد و از مجموع پانزده آزمودنی گروه گواه، هشت نفر (۵۳/۳٪) زن و هفت نفر (۴۶/۷٪) مرد بوده‌اند. میانگین سنی گروه‌های آزمودنی، ۲۳/۳۲ سال و انحراف معیار سنی آن‌ها، ۶/۳۸ بوده است. از مجموع پانزده آزمودنی گروه آزمایش، تحصیلات هفت نفر (۴۶/۷٪) کارشناسی و هشت نفر (۵۳/۳٪) کارشناسی ارشد و از مجموع پانزده آزمودنی گروه گواه، تحصیلات نه نفر (۶۰/۰٪) کارشناسی و شش نفر (۴۰/۰٪) کارشناسی ارشد بوده است.

جدول ۲. حجم میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین نمره آشفنگی شناختی در مرحله‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون

گروه	مرحله	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین	انحراف معیار
گروه آزمایش	پیش‌آزمون	۹	۱۴	۱۱/۷۳	۱/۶۶۸
	پس‌آزمون	۶	۱۲	۹/۲۷	۱/۹۰۷
گروه گواه	پیش‌آزمون	۸	۱۴	۱۰/۹۳	۱/۹۸۱
	پس‌آزمون	۷	۱۳	۱۰/۰۷	۱/۷۹۲

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمره‌های آشفستگی شناختی آزمودنی‌های گروه آزمایش، در مرحله پیش‌آزمون به ترتیب برابر ۱۱/۷۳ و ۱/۶۶۸ و در مرحله پس‌آزمون، به ترتیب ۹/۲۷ و ۱/۹۰۷ بود. این شاخص‌های آماری برای گروه گواه، در مرحله پیش‌آزمون، به ترتیب ۱۰/۹۳ و ۱/۹۸۱ و در پس‌آزمون، به ترتیب برابر ۱۰/۰۷ و ۱/۷۹۲ بود.

جدول ۳. میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین نمره رفتارهای فرانقشی در مرحله‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون

گروه	مرحله	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین	انحراف معیار
گروه آزمایش	پیش‌آزمون	۳۹	۶۶	۵۳/۶۰	۷/۳۷۶
	پس‌آزمون	۵۲	۷۴	۵۹/۲۰	۵/۴۰۱
گروه گواه	پیش‌آزمون	۴۰	۵۷	۴۹/۲۷	۵/۴۷۰
	پس‌آزمون	۴۰	۵۹	۴۹/۸۰	۵/۴۲۷

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمره‌های رفتارهای فرانقشی آزمودنی‌های گروه آزمایش در مرحله پیش‌آزمون، به ترتیب برابر ۵۳/۶۰ و ۷/۳۷۶ و در مرحله پس‌آزمون، به ترتیب ۵۹/۲۰ و ۵/۴۰۱ بود. این شاخص‌های آماری برای گروه گواه در مرحله پیش‌آزمون، به ترتیب ۴۹/۲۷ و ۵/۴۷۰ و در پس‌آزمون، به ترتیب برابر ۴۹/۸۰ و ۵/۴۲۷ بود.

● بررسی مفروضه‌های تحلیل کوواریانس

استفاده از تحلیل کوواریانس، نیازمند رعایت چند مفروضه بود. مفروضه‌های تحلیل کوواریانس شامل نرمال بودن توزیع متغیرها، همگنی ماتریس کوواریانس، همگنی واریانس‌ها و همگنی شیب‌های رگرسیون (گلنتر^{۲۹} و همکاران، ۲۰۱۷) بود. به‌منظور بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها از آزمون شاپیرو ویلک استفاده شده است که نتایج آن به شرح زیر است.

جدول ۴. نتایج آزمون شاپیرو ویلک در مورد پیش‌فرض نرمال بودن توزیع نمره‌های پیش‌آزمون‌ها

گروه کنترل			گروه آزمایش			نرمال بودن توزیع نمره‌ها
معناداری	درجه آزادی	آماره	معناداری	درجه آزادی	آماره	
۰/۲۰۹	۱۵	۰/۹۲۲	۰/۱۳۶	۱۵	۰/۹۱۰	آشفستگی شناختی
۰/۴۷۵	۱۵	۰/۹۴۷	۰/۹۸۸	۱۵	۰/۹۸۴	رفتارهای فرانقشی

همان‌گونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، فرض صفر برای نرمال بودن توزیع نمره‌های دو گروه در متغیرهای آشفستگی شناختی و رفتارهای فرانتشی تأیید شد ($p > 0/05$)؛ یعنی پیش فرض نرمال بودن توزیع نمره‌ها در پیش‌آزمون و در هر دو گروه آزمایش و گواه تأیید شد. به‌منظور بررسی همگنی ماتریس کوواریانس‌ها، از آزمون باکس استفاده شد که نتایج آن در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون باکس در مورد فرض تساوی کوواریانس‌های دو گروه در متغیرهای وابسته

مقدار M باکس	F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
۰/۲۳۳	۰/۰۷۲	۳	۱۴۱۱۲۰/۰۰	۰/۹۷۵

جدول ۵ نشان می‌دهد که سطح معناداری در آزمون ام باکس، بیشتر از $0/05$ است؛ بنابراین فرض تساوی کوواریانس‌های دو گروه در متغیرهای وابسته تأیید می‌شود.

جدول ۶. نتایج آزمون لوین به‌منظور همگنی واریانس‌ها دو گروه در نمره‌های متغیرهای آشفستگی شناختی و رفتارهای فرانتشی

متغیر / شاخص	F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
آشفستگی شناختی	۰/۰۷۰	۱	۲۸	۰/۷۹۳
رفتارهای فرانتشی	۲/۰۰۷	۱	۲۸	۰/۱۲۱

جدول ۶ نشان می‌دهد که نتایج آزمون لوین در متغیرهای آشفستگی شناختی و رفتارهای فرانتشی معنادار نیست ($p > 0/05$). بر این اساس، واریانس گروه آزمایش و گروه گواه در متغیرهای آشفستگی شناختی و رفتارهای فرانتشی به‌طور معناداری متفاوت نبود و فرض همگنی واریانس‌ها تأیید شد.

● همگنی شیب‌های رگرسیون

درحالی‌که این فرض وجود دارد که متغیرها در تحلیل کوواریانس در کل داده‌ها باید خطی بودن را نشان دهند، این فرض نیز باید در نظر گرفته می‌شود که خطوط رگرسیون برای هر گروه در پژوهش باید یکسان باشند. اگر رگرسیون ناهمگن باشد، کوواریانس تحلیل مناسبی نخواهد بود. فرض همگنی رگرسیون موضوع اصلی کوواریانس است (گلنتز و همکاران، ۲۰۱۷). گفتنی است در این پژوهش، پس‌آزمون‌های آشفستگی شناختی و رفتارهای فرانتشی به‌منزله متغیرهای وابسته و پیش‌آزمون‌های آن‌ها به‌مثابه متغیرهای کمکی (کوواریت‌ها) تلقی شدند. زمانی فرض همگنی شیب‌ها برقرار خواهد بود که میان متغیرهای کمکی (در این پژوهش پیش‌آزمون‌ها) و متغیرهای وابسته (در این پژوهش

پس آزمون‌ها) در همه سطوح عامل (گروه‌های آزمایش و گواه) برابری حاکم باشد. آنچه مدنظر خواهد بود، تعاملی غیرمعنادار بین متغیرهای وابسته و کمکی (کوواریت‌ها) است (گلنتز و همکاران، ۲۰۱۷).

جدول ۷. نتایج آزمون همگنی شیب‌های رگرسیون در متغیرهای پژوهش

متغیر	منبع تغییرات	F	سطح معناداری
آشفته‌گی شناختی	تعامل	۰/۰۰۴	۰/۸۰۹
رفتارهای فرانقشی	گروه * پیش آزمون	۰/۹۱۲	۰/۲۹۱

همان‌گونه که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، مقدار F تعامل کوواریت‌ها (پیش‌آزمون‌ها) و متغیرهای وابسته (پس‌آزمون‌ها) در سطوح عامل در متغیرهای آشفته‌گی شناختی و رفتارهای فرانقشی معنادار نبود ($p > ۰/۰۵$). بنابراین، مفروضه همگنی شیب‌های رگرسیون برقرار بود. در مجموع با توجه به اینکه در مفروضه‌های اصلی، تحلیل کوواریانس چندمتغیری برقرار بود، این تحلیل در این پژوهش قابلیت اجرا داشت.

◆ فرضیه اصلی: آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون، بر آشفته‌گی شناختی و رفتارهای فرانقشی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد مؤثر بود.

جدول ۸. نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری بر میانگین پس‌آزمون متغیرهای پژوهش با کنترل پیش‌آزمون

شاخص آزمون	مقدار	نسبت F	درجه آزادی فرضی	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	اندازه اثر
اثر بیلابی	۰/۵۴۲	۱۴/۷۷۵	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۵۴۲
لامبدای ویلکز	۰/۴۵۸	۱۴/۷۷۵	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۵۴۲
اثر هتلینگ	۱/۱۸۲	۱۴/۷۷۵	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۵۴۲
بزرگ‌ترین ریشه‌روی	۱/۱۸۲	۱۴/۷۷۵	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۵۴۲

جدول ۸ نشان داد که پس از کنترل پیش‌آزمون، بین میانگین گروه‌های آزمایش و کنترل در پس‌آزمون متغیرهای وابسته، تفاوت معناداری وجود داشت ($p < ۰/۰۰۱$). بنابراین، فرضیه اصلی در پژوهش حاضر مبنی بر اینکه آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون در آشفته‌گی شناختی و رفتارهای فرانقشی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد مؤثر است، با ۹۹ درصد اطمینان تأیید شد. بر این اساس، می‌توان گفت دست‌کم در یکی از متغیرهای وابسته (آشفته‌گی شناختی و رفتارهای فرانقشی) در پس‌آزمون، بین دو گروه اختلاف معناداری وجود دارد. ضریب اندازه اثر نشان می‌دهد که ۵۴ درصد

تفاوت دو گروه مربوط به مداخله آزمایشی است. به منظور پی بردن به تفاوت‌های تک‌متغیر، تحلیل کوواریانس تک‌متغیری در متن مانکوا انجام شد و نتایج آن در جدول ۹ ارائه شده است.

◆ فرضیه اول: آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون در آشنفگی شناختی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد مؤثر بود.

جدول ۹. نتایج تحلیل آنکوا بر میانگین نمره‌های پس آزمون آشنفگی شناختی با کنترل پیش آزمون

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F	سطح معناداری	اندازه اثر
گروه	۱۴/۷۰۳	۱	۱۴/۷۰۳	۱۱/۲۵۵	۰/۰۰۲	۰/۳۰۲
خطا	۳۳/۹۶۵	۲۶	۱/۳۰۶			

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول ۹، آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون بر آشنفگی شناختی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد اثر معناداری داشته ($P < ۰/۰۰۱$) و آن را بهبود بخشیده است؛ بنابراین فرضیه اول پژوهش، مبنی بر اینکه آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون در آشنفگی شناختی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد مؤثر است، تأیید شد. ضریب اندازه اثر نشان می‌دهد که ۳۰ درصد تفاوت دو گروه، به مداخله آزمایشی مربوط بوده است.

◆ فرضیه دوم: آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون در رفتارهای فراتقشی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد مؤثر بود.

جدول ۱۰. نتایج تحلیل آنکوا بر میانگین نمره‌های پس آزمون رفتارهای فراتقشی با کنترل پیش آزمون

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F	سطح معناداری	اندازه اثر
گروه	۳۲۷/۲۰۶	۱	۳۲۷/۲۰۶	۱۹/۵۷۹	۰/۰۰۱	۰/۴۳۰
خطا	۴۳۴/۵۱۳	۲۶	۱۶/۷۱۲			

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول ۱۰، آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون بر رفتارهای فراتقشی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد اثر معناداری داشته ($P < ۰/۰۰۱$) و آن را بهبود بخشیده است؛ بنابراین فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون در رفتارهای فراتقشی معلمان دوره اول ابتدایی شهرستان میبد مؤثر است، تأیید شد. ضریب اندازه اثر نشان می‌دهد که ۴۳ درصد تفاوت دو گروه، به مداخله آزمایشی مربوط بوده است.

■ بحث و نتیجه‌گیری ■

نتیجه فرضیه اصلی (با ضریب اندازه اثر ۵۴ درصد) نشان داد آموزش پیگمالیون با بهبود عملکرد رفتاری، شناختی و روانی در آشفتگی شناختی و رفتارهای فرانقشی معلمان دوره اول ابتدایی مؤثر بوده است. نتایج به دست آمده به گونه‌ای با نتایج مطالعات پیشین از جمله موسی‌پور و همکاران (۱۴۰۱)، نامجو ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، طاهباز و همکاران (۱۴۰۱)، وانگ و همکاران (۲۰۲۲)، مو و همکاران (۲۰۲۲)، مارتینز - سانچیس و همکاران (۲۰۲۲) و ژانگ و همکاران (۲۰۲۲) همسو بود. در تبیین این نتایج، می‌توان گفت جلسه‌هایی که بر اساس محتوای آموزشی (وظایف رفتاری، تکلیف‌های خانگی و بازخورد سازنده) متمرکز بود، معلمان را با ابزارها و راهبردهای ارزشمندی برای تقویت انتظارات، طرز تفکر، ارتباطات و فن بازخورد آشنا کرد. آموزش پیگمالیون به معلمان اجازه داد مفهوم و ارتباط این رویکرد را در افزایش عملکرد در آموزش بهتر درک کنند. این مسئله با ایجاد آرامش بیشتر در آن‌ها، آشفتگی شناختی را کاهش داده است. همچنین با توضیح تأثیر انتظارات معلم در نتایج دانش‌آموزان، معلمان از قدرتی که در تأثیرگذاری بر عملکرد دانش‌آموزان خود دارند آگاه شدند. این درک به تغییر در طرز فکر منجر شد؛ جایی که معلمان به اهمیت نظام‌های اعتقادی خود و اینکه چگونه می‌توانند بر عملکرد دانش‌آموزان تأثیر بگذارند پی بردند؛ آموزشی که وظیفه‌شناسی و نوع‌دوستی را بهبود بخشید. تمرین خودتأملی در مورد انتظارات (اینکه چگونه انتظارات معلمان ممکن است در تعاملات و راهبردهای آموزشی آن‌ها تأثیر بگذارد)، معلمان را تشویق کرد که در مورد انتظارات و باورهای خود در مورد دانش‌آموزانشان فکر کنند؛ تمرینی که تنش‌های معلمان را کاهش داد. این تمرین به معلمان اجازه داد هرگونه پیش‌فرض یا تعصبی را که ممکن است داشته باشند شناسایی کنند. معلمان با بحث و تبادل نظر آزادانه و به اشتراک گذاشتن تجربیات خود، بینش‌هایی به دست آوردند و آگاهی بیشتری از انتظارات خود یافتند که به‌طور بالقوه به تعاملات بی‌طرفانه و مثبت با دانش‌آموزان منجر می‌شود.

در فرضیه اول، تأثیر آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون در آشفتگی شناختی معلمان دوره اول ابتدایی تأیید شد. ضریب اندازه اثر نشان داد ۳۰ درصد تفاوت میان دو گروه، به مداخله آزمایشی مربوط بوده است. این مسئله نشان داد که مداخله اثر پیگمالیون به میزان ۳۰ درصد باعث تغییرات در آشفتگی شناختی معلمان شده و آن را کاهش داده است. نتیجه به دست آمده در این بخش از پژوهش، به گونه‌ای با نتایج پژوهش‌های موسی‌پور و همکاران (۱۴۰۱)، نامجو ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)،

اصغری (۱۳۹۹)، محبوبی (۱۳۹۸) و ژانگ و همکاران (۲۰۲۲)، همسو بود. سازوکارهای متعددی تأثیر آموزش اثر پیگمالیون را بر آشفتگی شناختی توضیح می‌دهند: اولاً هنگامی که معلمان به گونه‌ای آموزش دیده‌اند که انتظار زیادی از دانش‌آموزان خود داشته باشند، تمایل بیشتری پیدا کردند تا ذهنیت مثبت‌تری به فراگیران پیدا کنند و دانش‌آموزان نیز احساس توانمندی بیشتر و عزت‌نفس بالاتری داشته باشند. این باور مثبت به تعاملات سازنده، به افزایش مشارکت دانش‌آموز و بهبود نتایج شناختی تبدیل شد و توانست آشفتگی شناختی را کاهش دهد. تحقیقات روزنتال و جاکوبسن (۱۹۶۸) شواهدی را برای این امر فراهم می‌کند؛ زیرا آن‌ها دریافتند که انتظارات معلمان به‌طور چشمگیری در پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد و این مسئله نیز به بهبود وضعیت شناختی و روان‌شناختی معلمان تبدیل می‌شود. علاوه بر این، آموزش اثر پیگمالیون در تقویت روابط معلم و دانش‌آموز و مهارت‌های ارتباطی نیز مؤثر بود. تعامل مؤثر معلم و دانش‌آموز باعث فراهم شدن محیط یادگیری حمایتی شد که در آن، دانش‌آموزان احساس ارزشمندی، انگیزه و احترام کرده و معلمان سردرگمی شناختی کمتری را تجربه کرده و به توانایی خود در برآوردن نیازهای فردی دانش‌آموزان احساس اطمینان بیشتری کنند. بر اساس تحقیقات انجام‌شده، روابط معلم و دانش‌آموز یکی از تأثیرگذارترین عوامل مؤثر در پیشرفت دانش‌آموز بوده و رضایت شغلی معلمان و در نتیجه، کاهش آشفتگی شناختی را به همراه داشته است (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۲).

نتیجه فرضیه دو نشان داد که آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون به میزان ۴۳ درصد توانسته باعث ایجاد تغییرات رفتارهای فراتقشی معلمان شود و آن را افزایش دهد. نتیجه به‌دست‌آمده در این بخش از پژوهش، به گونه‌ای با نتایج پژوهش‌های طاهباز و همکاران (۱۴۰۱)، وانگ و همکاران (۲۰۲۲)، مو و همکاران (۲۰۲۲) و کوبوس - سانچیز و همکاران (۲۰۲۲) همسو بود. در توضیح نتایج این بخش می‌توان گفت، رفتارهای فراتقشی طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های معلمان را دربر می‌گیرد که فراتر از وظایف آموزشی اولیه آن‌هاست؛ مانند راهنمایی دانش‌آموزان، شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه، و فعال بودن در پرورش محیط یادگیری مثبت. این نقش‌های اضافی برای فراهم کردن یک تجربه آموزشی جامع و ارتقای رشد کلی دانش‌آموز بسیار مهم‌اند (حسو و همکاران، ۲۰۱۵). یکی از دیدگاه‌های نظری اساسی که قادر است این تأثیر را توضیح دهد، نظریه تبادل اجتماعی است. بر اساس این نظریه، افراد زمانی که حمایت، قدردانی و رفتار مثبت را از سازمان خود دریافت می‌کنند، رفتارهای فراتقشی بیشتری از خود نشان می‌دهند (وانگ و همکاران، ۲۰۲۲).

◆ محدودیت‌های پژوهش ◆

۱. ممکن است هشت جلسه آموزشی برای آموزش اثر پیگمالیون کافی نباشد.
۲. داده‌های به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه‌های فرآینقی و آشفتگی شناختی بر اساس خودگزارشی به دست آمده‌اند که ممکن است شرایط فردی و محیطی در میزان دقت آن تأثیرگذار باشد.

◆ پیشنهادهای پژوهشی ◆

پژوهش‌های پیشنهادی

۱. پژوهشگران مطالعه‌ای را با هدف تأثیر آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون بر پریشانی شناختی و خودمهارگری هیجانی دانش‌آموزان پسر نیز انجام دهند؛
۲. مطالعه‌ای با هدف بررسی آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون بر آشفتگی شناختی و رفتارهای فرآینقی معلمان دوره دوم ابتدایی و همچنین مقایسه معلمان زن و مرد انجام شود؛
۳. این پژوهش در استان‌های دیگر و با روش کیفی نیز انجام شود تا نتایج دقیق‌تری حاصل شود.

پیشنهادهای کاربردی

۱. آموزش و پرورش برنامه‌های آموزشی و دوره‌های آموزشی ضمن خدمت در مورد اثر پیگمالیون و تأثیر آن در رفتارهای فرآینقی برای معلمان تدارک ببیند تا با ارتقای آگاهی و خوداندیشی، سعی کنند هرگونه فرض منفی را به چالش بکشند و انتظارات مثبت بیشتری را پرورش دهند؛
۲. مدیران مدارس به معلمان کمک کنند تا جوی مثبت و حمایتی در کلاس ترویج شود؛ به‌طوری‌که معلمان و دانش‌آموزان در آن احساس امنیت، ارزش و احترام کنند؛
۳. وزارت آموزش و پرورش منابع و راهبردهایی را برای مدیریت استرس و خودمراقبتی به معلمان ارائه کند. این منابع می‌تواند شامل کارگاه‌های آموزشی در مورد شیوه‌های کاهش استرس، تمرین‌های تمرکز حواس و دسترسی به خدمات حمایتی سلامت روان باشد؛
۴. آموزش و پرورش به اجرای فرایندهای منظم به‌منظور ارزیابی اثربخشی آموزش اثر پیگمالیون برای معلمان و مربیان، اهتمام ورزد.

منابع REFERENCES

- اصغری، آرزو. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش مهارت‌های حل مسئله شناختی-اجتماعی بر کاهش آشفتگی روان‌شناختی و افزایش بهزیستی ذهنی نوجوانان دارای روابط خانوادگی نامطلوب. *مجله مطالعات ناتوانی*، ۱۰(۳)، ۱۸۲-۱۸۲.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23222840.1399.10.0.134.3>
- ترکمانی تمبکی، حمزه، دادی‌زاده سرخرائی، یونس، الیکایی، مرضیه، و ترکمانی تمبکی، محمد. (۱۴۰۱). بررسی رابطه وضوح هدف با تعهد سازمانی و رفتارهای فرانقش با نقش میانجی انگیزه بین خدمت عمومی در اداره کل آموزش و پرورش آستان هرمزگان. *نشریه مطالعات کاربردی در علوم مدیریت و توسعه*، ۷(۳)، ۶۵-۴۹.
 سلامت، سیده‌پریسا. (۱۴۰۱). اثر پیگمالیون. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۲۲(۱)، ۳۶۰-۳۶۱.
<http://dx.doi.org/DOI:%2010.48305/22.1>
- صیامی، سحر، گریمر، مارتین، و مارتین، آنجلا. (۱۳۹۹). نقش میانجی رفتارهای فراوظیفه‌ای مثبت کارکنان در رابطه بین جو سازمانی حمایتی و رفتار مشارکت‌جویانه مثبت مشتری. *پژوهش‌نامه مدیریت تحول*، ۱۲(۱)، ۲۳-۴۸.
<https://doi.org/10.22067/pmt.v12i1.83800>
- طاهباز، منصور، رستگار، عباسعلی، و فیض، داود. (۱۴۰۱). بررسی اثر پیگمالیون مدیران شعب بر عملکرد فروش کارکنان فروشگاه‌های هالیدی. *مدیریت بازرگانی*، ۱۳(۴)، ۲۵۱-۲۶۸.
<https://doi.org/10.22059/jibm.2022.341344.4346>
- قلی‌پور، آرین، پورعزت، علی‌اصغر، و حضرتی، محمود. (۱۳۸۸). بررسی تأثیر رهبری خدمتگزار بر اعتماد سازمانی و توانمندسازی در سازمان‌های دولتی. *نشریه مدیریت دولتی*، ۱(۲)، ۱۰۳-۱۱۸.
<https://doi.org/20.1001.1.20085877.1388.1.2.8.5>
- کریمی جوزستانی، لیلیا، قمرانی، امیر، و یارمحمدیان، احمد. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش مبتنی بر اثر پیگمالیون به معلمان، بر خودپنداره و رضایت از مدرسه دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری املا/اندیشه‌های نوین تربیتی، ۱۳(۴)، ۲۵۱-۲۶۸.
<https://doi.org/10.22051/jontoe.2018.9106.1213>
- محبوبی، طاهر. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش شناختی ارتقای امید بر آشفتگی روان‌شناختی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور. *شناخت اجتماعی*، ۸(۱)، ۶۴-۵۱.
<https://doi.org/10.30473/sc.2019.36723.2105>
- موسی‌پور، میترا، بیگی، زهرا، کیوانفر، آیدا، و نایب‌دریان، نسیم. (۱۴۰۱). اثربخشی درمان مثبت‌نگر بر آشفتگی روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد در سربازان مصرف‌کننده مواد. *فصل‌نامه روان‌شناسی نظامی*، ۱۳(۵۰)، ۲۰۰-۱۸۵.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25885162.1401.13.50.10.6>
- نارنجی‌ثانی، فاطمه، مصطفوی، زینب‌السادات، و رحمتی، سارا. (۱۳۹۷). تبیین رفتارهای فرانقشی کارکنان بر اساس گرایش به توسعه فردی. *فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی*، ۹(۳)، ۹۱-۱۱۶.
<https://doi.org/10.22059/japrr.2018.69569>
- نامجو ابوسعیدی، معصومه، عسکری، مهین، و یوسفی، عماد. (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی روان‌درمانی مثبت‌گرا و واقعیت‌درمانی بر آشفتگی شناختی و اضطراب بازگشت به مواد معتادان تحت درمان. *تحقیقات علوم رفتاری*، ۹(۴)، ۵۶۳-۵۷۴.
<https://doi.org/10.52547/rbs.19.4.563>
- یعقوبی، حسن، محمدزاده، علی، نجفی، محمود، احمدی‌طهورسلطانی، محسن. (۱۳۹۲). ارتباط صفات شبه‌روان‌پریشی با برخی از مؤلفه‌های جمعیت‌شناختی در دانشجویان. *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، ۱۲(۱۲)، ۹۶۵-۹۷۴.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17353165.1392.12.12.3.9>

Cheng, X. M., Lyu, Y., & Ye, Y. (2023). Linking organizational exploitation to extra-role behaviors: A conservation of resources perspective. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 35(3), 1109-1124.

<https://doi.org/10.1108/IJCHM-11-2021-1373>

Clark, M., DiBenedetti, D., & Perez, V. (2016). Cognitive dysfunction and work productivity in major depressive disorder. *Expert Review of Pharmacoeconomics & Outcomes Research*, 16(4), 455-463.

<https://doi.org/10.1080/14737167.2016.1195688>

Cobos-Sanchiz, D., Perea-Rodríguez, M. J., Morón-Marchena, J. A., & Muñoz-Díaz, M. C. (2022). Positive adult education, learned helplessness, and the Pygmalion effect. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(2), Article 778. <https://doi.org/10.3390/ijerph19020778>

Johnston, D. A., Harvey, S. B., Glozier, N., Calvo, R. A., Christensen, H., & Deady, M. (2019). The relationship between depression symptoms, absenteeism, and presenteeism. *Journal of Affective Disorders*, 256, 536-540.

<https://doi.org/10.1016/j.jad.2019.06.041>

Martínez-Sanchis, P., Aragón-Amonarriz, C., & Iturrioz-Landart, C. (2020). How the Pygmalion effect operates in intra-family succession: Shared expectations in family SMEs. *European Management Journal*, 38(6), 914-926.

<https://doi.org/10.1016/j.emj.2020.04.005>

- Mason, O., Claridge, G., & Jackson, M. (1995). New scales for the assessment of schizotypy. *Personality and Individual Differences, 18*(1), 7–13. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(94\)00132-C](https://doi.org/10.1016/0191-8869(94)00132-C)
- Mo, Z., Liu, M. T., & Wu, P. (2022). Shaping employee green behavior: A multilevel approach with Pygmalion effect. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics, 34*(2), 322-349. <http://dx.doi.org/10.1108/APJML-07-2020-0473>
- Organ, D. W. (1988). *Organization citizenship behavior: The good soldier syndrome*. Lexington Books/D. C. Heath and Com. <https://psycnet.apa.org/record/1988-97376-000>
- Qi, W., Dong, X., & Xue, X. (2021). The Pygmalion effect to piano teaching from the perspective of educational psychology. *Frontiers in Psychology, 12*, Article 690677. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.690677>
- Zhang, S., Liu, Y., Song, S., Peng, S., & Xiong, M. (2022). The psychological nursing interventions based on Pygmalion effect could alleviate negative emotions of patients with suspected COVID-19: A retrospective analysis. *International Journal of General Medicine, 15*, 513–522. <https://doi.org/10.2147/IJGM.S347439>
- Glantz, S. A., Slinker, B. K., & Neilands, T. B. (2017). *Primer of applied regression and analysis of variance* (3rd ed.). McGraw-Hill Education. <https://accessbiomedicalsscience.mhmedical.com/content.aspx?bookid=2117§ionid=157967390>
- Hsu, J., Shih, Sh., Hung, Y., & Lowry, P. (2015). The Role of Extra-Role Behaviors and Social Controls in Information Security Policy Effectiveness. *Information systems Researches, 26*(2), 443-472. <https://doi.org/10.1287/isre.2015.0569>
- Rahimi, M.; Hassani, M. & Ghalavandi, H. (2024). The Effect of Job Demand, Role Ambiguity, Perceived Overqualification and Organizational Support on Employee Well-Being. *Organizational Culture Management, 22* (3), 211-227. DOI: <http://doi.org/10.22059/jomc.2024.369963.1008625>
- Rosenthal, R., & Jacobson, L. (1968). Pygmalion in the classroom. *The urban review, 3*(1), 16-20. <https://doi.org/10.1007/BF02322211>
- Sesen, H., & Ertan, S. S. (2022). Does organizational tenure matter? The relationship between perceived overqualification and extra-role behaviors. *Employee Responsibilities and Rights Journal, 35*(1), 77-94. <https://doi.org/10.1007/s10672-022-09403-8>
- Sumiyoshi, T., Watanabe, K., Noto, S., Sakamoto, S., Moriguchi, Y., Tan, K. H. X., Hammer-Helmich, L., & Fernandez, J. (2019). Relationship of cognitive impairment with depressive symptoms and psychosocial function in patients with major depressive disorder: Cross-sectional analysis of baseline data from PERFORM-J. *Journal of Affective Disorders, 258*, 172–178. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2019.07.064>
- Toyoshima, K., Inoue, T., Masuya, J., Ichiki, M., Fujimura, Y., & Kusumi, I. (2019). Evaluation of subjective cognitive function using the cognitive complaints in bipolar disorder rating assessment (COBRA) in Japanese adults. *Neuropsychiatric Disease and Treatment, 15*, 2981–2990. <https://doi.org/10.2147/NDT.S218382>
- Toyoshima, K., Inoue, T., Shimura, A., Masuya, J., Ichiki, M., Fujimura, Y., & Kusumi, I. (2020). Associations between the depressive symptoms, subjective cognitive function, and presenteeism of Japanese adult workers: A cross-sectional survey study. *BioPsychoSocial Medicine, 14*, 1-7. <https://doi.org/10.1186/s13030-020-00183-x>
- Wang, K., Bailey, E. R., & Jachimowicz, J. M. (2022). The Passionate Pygmalion Effect: Passionate employees attain better outcomes in part because of more preferential treatment by others. *Journal of Experimental Social Psychology, 101*, Article 104345. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2022.104345>

پی‌نوشت‌ها

1. Pygmalion effect	13. cognitive disturbance	23. The Oxford-Liverpool Inventory of Feelings and Experiences (O-LIFE)
2. Mo	14. Mason	24. Schizotypy
3. Rosenthal	15. Sumiyoshi	25. Schizotypal personality scale (STA)
4. Wang	16. Toyoshima	26. Rosenthal & Jacobson
5. Martínez-Sanchis	17. Clark	27. SPSS
6. Qi	18. Johnston	28. Multivariate analysis of covariance (MANCOVA)
7. Cobos-Sanchiz	19. Zhang	29. Glantz
8. Extra Role Behaviors (ERB)	20. Extra-role behaviors questionnaire	
9. Hsu	21. Organ	
10. Chester Barnard	22. Cognitive Disturbance Questionnaire	
11. Cheng		
12. Sesen & Ertan		